

Samen werken aan circulair verpakken

Recycling en
hergebruik
verpakkingen
Nederland 2023



Beste lezer,

Voor u ligt ons jaarlijkse publieksverslag waarin Verpact de behaalde recycling- en circulaire resultaten voor verpakkingen presenteert. Ons doel is om de kringloop van verpakkingen steeds verder sluiten, zodat waardevolle grondstoffen behouden blijven. Ik ben er dan ook zeer trots op te kunnen melden dat we daarin ook dit jaar weer stappen hebben gemaakt, samen met alle partijen in de keten van verpakkingen.

We hebben ook over 2023 zowel de Nederlandse als de Europese doelstellingen ruim overtroffen. Een mooie prestatie, mogelijk gemaakt door de inzet van alle partijen, van consument tot producent. We hebben hiermee, samen met België, onze positie als koploper in Europa weten te behouden. Dankzij goede afspraken met onze ketenpartners en de manier waarop we met elkaar de keten steeds beter inrichten. Wel moeten de inzameling van plastic drankflessen en de recycling van drankkartons nog verder stijgen om ook die doelstellingen te behalen.

Het inzamelpercentage voor plastic drankflessen steeg van 68% in 2022 naar 74% in 2023. Hiermee laat Nederland, in vergelijking tot andere Europese landen met een statiegeldsysteem, een snelle stijging zien die vertrouwen geeft. Om de wettelijke norm van 90% voor plastic drankflessen te realiseren, zetten wij ons onverminderd in om extra innamepunten te realiseren en de consument te overtuigen van het nut van inleveren van statiegeldverpakkingen. U leest daar in dit verslag meer over.

Waar andere landen een inzameldoelstelling hebben voor drankkartons, heeft Nederland vanaf 1 juli 2023 als enige land in Europa een wettelijke recyclingdoelstelling voor drankkartons. In het afgelopen jaar zijn veel drankkartons ingezameld, maar de beperkt beschikbare recyclingcapaciteit speelde ons parten en de vergunningenprocedure voor transport naar Europese recyclers verliep traag. Om dit in de toekomst te voorkomen zijn we in gesprek met de vergunningverlener.

Er zijn ook andere uitdagingen die we in het jaar 2023 vastpakten. Zo steeg het percentage gerecycled plastic van 46% naar 49% omdat we het afgelopen jaar alle zeilen hebben bijgezet. En dat blijven we doen, want het behalen van de wettelijke norm voor plastic is geen vanzelfsprekendheid. De toenemende vervuiling van het ingezamelde materiaal maakt de recycling tot bruikbare grondstof steeds lastiger. Dat moet anders, en dat kan ook. Daar ben ik van overtuigd. Ik roep dan ook alle partijen in de keten op om stappen te blijven zetten. Verpact doet dat bijvoorbeeld met Tariefdifferentiatie 2.0 en het actieplan Design for Recycling. Hiermee geven we de recyclebaarheid van verpakkingen en de toepassing van recycalaat een boost.







Dit jaar presenteren wij onze resultaten en activiteiten voor het eerst uit naam van Verpact. De nieuwe naam voor de organisatie waarin het Afvalfonds Verpakkingen, Nedvang, KIDV en Nederland Schoon de krachten hebben gebundeld. Hiermee zijn we klaar voor de toekomst waarin de wettelijke vereisten voor producenten en importeurs van verpakte producten steeds verder toenemen. Onze nieuwe organisatie vormt een modern pact, waarmee we nog verder focussen op het sluiten van de kringloop voor verpakkingen om daarmee grondstoffen voor Nederland te behouden. Met als ultiem doel de milieu-impact en de grondstofafhankelijkheid van onze economie te verminderen en in 2050 volledig circulair en fossielvrij te verpakken, zodat deze geen schade meer toebrengen aan mens en milieu.

Ik wens u veel leesplezier met onze terugblik op 2023 en ik blik met groot vertrouwen vooruit naar de stappen die Verpact met u en alle partners uit de verpakkingketen gaat zetten om onze ambities te realiseren. Want alleen met elkaar, met een gezonde dosis lef, een open vizier én met daadkracht slagen we erin om de verpakkingketen echt circulair te maken!

Hester Klein Lankhorst
Voorzitter Raad van Bestuur

Wettelijke verplichtingen

Recycling inclusief circulaire verpakkingen 2023

	Recycling-resultaten 2023	Wettelijke doelstellingen		Recycling incl. circulaire verpakkingen: Resultaat 2023	
		NL 2023	EU 2025	Wettelijke doelstelling NL 2023	Wettelijke doelstelling NL 2023
 Glas	81%	70%	70%	90%	86%
 Papier/karton	89%	85%	75%	89%	85%
 Plastic	49%	44%	50%	82%	44%
 Ferrometaal	95%	80%	70%	99%	94%
 Aluminium	69%	60%	50%	97%	76%
 Hout	54%	30%	25%	73%	55%
Totaal	75%	70%	70%	88%	72%

Inzamelresultaten plastic drankflessen en -flesjes 2023

(percentage in kg)

	Statiegeld	PMD*	Totaal	Wettelijke** doelstelling
2023	69%	5%	74%	90%
2022	64%	4%	68%	90%

* Geschikt voor voedselverpakking, uit PMD

** De wettelijke inzameldoelstelling gaat over alle plastic drankflessen, ook die zonder statiegeld. Flessen van sap en zuivel zijn bijvoorbeeld niet statiegeldplichtig (maar er zit wel steeds vaker statiegeld op deze flessen). Ook bijvoorbeeld de 2 liter plastic melkkan valt onder de wettelijke doelstelling. Daarnaast mag volgens de regelgeving maximaal 5% aan inzameling van kunststof drankflessen worden meegeteld die afkomstig zijn uit PMD inzameling. Op voorwaarde dat het recyclelaat van vergelijkbare kwaliteit is als recyclelaat afkomstig van gescheiden inzameling via statiegeld. Dat laatste was in 2023, gemaximeerd op 5 procentpunten het geval. Hierbij zijn in 2023 ook (een deel van) de via PMD ingezamelde HDPE-flessen meegeteld.



Toelichting op de resultaten

Zuinig omgaan met grondstoffen start met zo min mogelijk gebruiken en daarna zo goed mogelijk (her)gebruiken. Verpact wil dan ook zo veel mogelijk verpakkingen recycleren. Niet alleen om de wettelijke normen te halen, ook omdat we daarmee naar circulaire ketens toewerken. Als ketenregisseur en aanjager brengt Verpact partijen bij elkaar, maakt afspraken en stimuleert innovatie. En dat werpt z'n vruchten af. In 2023 hebben we de Nederlandse en Europese doelstellingen ruimschoots behaald. Met glas, metaal en papier en karton zijn we al nagenoeg circulair. En in de keten van inzameling en recycling van PMD worden belangrijke stappen gezet om te komen tot een hogere kwaliteit in inzameling, recycling, inzet van recyclelaat en goed recyclebare verpakkingen. Ook het recyclepercentage van plastic verpakkingen is in 2023 verder gestegen.

Meer informatie over de resultaten per materiaalsoort vindt u [vanaf pagina 18](#) in de infographics.

Stijgende lijn

Ook de stijgende lijn in de inzameling van plastic drankflessen zet door. We zetten alles op alles om de wettelijke doelstelling van 90% te behalen. In 2023 is 74% ingezameld, ten opzichte van 68% in 2022. Hiermee is de doelstelling van 90% nog niet behaald. Wel komt de Europese doelstelling van 77% in 2025 voor Nederland met dit resultaat al in zicht. In 2023 is fors geïnvesteerd in nieuwe landelijke communicatie, promotie en het uitbreiden van het aantal innamepunten, met name out-of-home. Hiervoor is ook samenwerking met (maatschappelijke) partners nodig. Hoewel de inzameling in Nederland sneller stijgt dan in ander Europese landen, weten we dat gedragsverandering tijd kost. Succesvolle landen hadden 8 tot 11 jaar nodig om tot 90% inzameling te komen. Ook in 2024 wordt onverminderd ingezet op de uitvoering van het plan van aanpak 'Verhoging inzameling plastic drankflessen'. Hiermee verwachten we eind 2026 de wettelijke 90% inzameling te behalen. Vanaf april 2023 zit ook op drankblikjes 15 cent statiegeld. Het aantal statiegeldblikjes dat wordt ingeleverd is snel gestegen naar zo'n 75%. De groei in Nederland gaat daarmee sneller dan die van plastic flesjes.

Gerecycled PET in PET-flessen (PET-recyclelaat) 2023

(percentage in kg)

Gerealiseerd in 2023	Wettelijke EU-doelstelling 2025
44%	25%



Recyclingresultaat drankenkartons

vanaf 1 juli 2023 (percentage in kg)

Gerecycled	Wettelijke doelstelling
24%	34%

Waar andere landen een inzameldoelstelling hebben voor drankenkartons, heeft Nederland vanaf 1 juli 2023 als enige land in Europa een wettelijke recyclingdoelstelling voor drankenkartons. Deze is gesteld op 34% in 2023 en loopt geleidelijk op naar 55% in 2030. Hoewel in 2023 veel drankenkartons met het PMD en via nascheiding zijn ingezameld, is de recyclingdoelstelling met 24% niet behaald. De belangrijkste verklaring is te vinden in de beperkt beschikbare recyclingcapaciteit voor drankenkartons. In 2023 hebben wij weliswaar nieuwe recyclecapaciteit gevonden in Spanje, maar de benodigde EVOA-vergunningen voor het transport daarnaartoe lieten op zich wachten. We bekijken samen met de vergunningverlener hoe dit in de toekomst sneller kan. Een grote brand bij een Nederlandse nascheider in 2023 zorgde er daarnaast tijdelijk voor dat er in het tweede trimester van 2023 aanzienlijk minder drankenkartons werden nagescheiden. Hierdoor is relatief veel van het ingezamelde materiaal verbrand met energierugwinning.

Hieruit blijkt dat we te maken hebben met een kwetsbare keten omdat voor heel Europa te weinig recyclingcapaciteit voor drankenkartons beschikbaar is en te veel uitval plaatsvindt in het recycleproces. Daarom is Verpact een programma gestart dat gericht is op het verbeteren van alle aspecten van de recycling van drankenkartons, van ontwerp tot en met recycling. Zo hebben we om aanvullende recyclingcapaciteit (bij voorkeur in Nederland) te realiseren een marktuitvraag gedaan voor de recycling van de in Nederland ingezamelde en nagescheiden drankenkartons. En zet Verpact samen met ketenpartijen stappen om de inzameling, recycling en aanpassing van het ontwerp van drankenkartons verder te stimuleren. Op basis van de in de eerste maanden van 2024 gerealiseerde recycling van drankenkartons is de prognose dat het recyclingpercentage van 37% in 2024 behaald zal worden.

Zo komen we tot onze resultaten

Producenten en importeurs van verpakte producten die individueel meer dan 50.000 kilo verpakkingen per jaar op de Nederlandse markt brengen (bovendrempelige bedrijven) doen jaarlijks aangifte bij Verpact. Om het gewicht in kaart te brengen van de verpakkingen van bedrijven met minder dan 50.000 kilo (onderdrempelige bedrijven) laat Verpact door een onafhankelijk onderzoeksbureau statistisch representatief onderzoek uitvoeren. Tenslotte worden gewichten van nieuw op de markt gebrachte logistieke hulpmiddelen (veelal grote transportverpakkingen) uitgevraagd bij verschillende bronnen. Verpact verzamelt de gegevens over de gewichten aan gerecyclede verpakkingsafval. Gemeenten en afvalbedrijven doen daarom per materiaalsoort opgave van het gewicht van ingezameld en verwerkt verpakkingsafval dat afkomstig is van Nederlandse huishoudens en bedrijven.

Verpact verzamelt ook de gegevens over ingezamelde statiegeldflessen, -flesjes en -blikjes. Externe accountants beoordelen en controleren de gegevens. Op de rapportage vinden controles plaats door een extern accountantskantoor en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Voor SUP-verpakkingen en statiegeld is geen drempel van 50.000 kilo van toepassing, hierover dienen bedrijven altijd opgaaf en afdracht te doen. Waar er in 2022 onderscheid werd gemaakt in twee categorieën SUP, is dat in 2023 uitgebreid naar vijf categorieën.

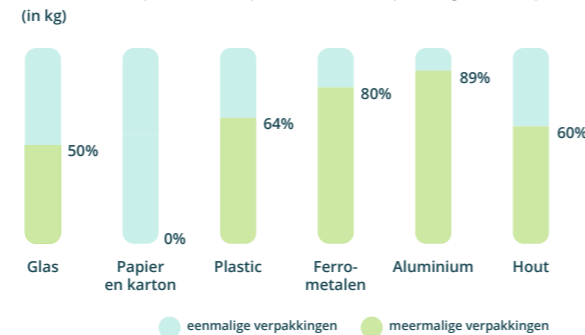
Nieuw in 2023 is ook de rapportage over de gerecyclede drankkartons en over het percentage PET-recycalaat in drankflessen met als hoofdbestanddeel PET.

Naast recyclingdoelstellingen ook circulaire doelstellingen

In 2021 heeft de Nederlandse overheid ook zogenoemde circulaire doelstellingen geïntroduceerd, waarbij het hergebruik van verpakkingen mag worden meegeteld. Nederland is één van de weinige landen in Europa met circulaire doelstellingen. Hiermee zetten we in Nederland een belangrijke stap voorwaarts naar een circulaire economie voor verpakkingen.

Over het jaar 2021 is daarom voor het eerst uitgevraagd hoeveel verpakkingen zijn hergebruikt. Toen is gestart met glazen verpakkingen omdat deze gegevens vanuit de bestaande statiegeldsystemen voor glazen verpakkingen (voornamelijk bierflesjes) het eenvoudigst meetbaar bleken. Nu is ook het hergebruik van alle andere materiaalsoorten gemeten. Hierbij is gefocust op gesloten poolsystemen in het bedrijfsmatige gebruik, zoals rolcontainers, kratten en pallets, en de glazen statiegeldflessen. Dat heeft geleid tot mooie resultaten. Het gewicht aan herbruikbare verpakkingen in een poolsysteem blijkt al bijna gelijk aan het gewicht van eenmalige verpakkingen in Nederland. In een bedrijfsmatige omgeving werken dergelijke systemen goed omdat het gesloten systemen zijn die niet afhankelijk zijn van de welwillende consument.

Verhouding eenmalige/meermalige verpakkingen (in kg)



Uitgebreide verantwoordelijkheid: de vervuiler betaalt én investeert in oplossingen

Producenten en importeurs, alle bedrijven die verpakte producten in Nederland op de markt brengen, zijn wettelijk verplicht te zorgen voor de inzameling, sortering en de recycling van hun verpakkingen, inclusief het statiegeldsysteem. Dit is de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV). Deze wettelijke verantwoordelijkheid wordt collectief voor hen uitgevoerd door Verpact.

Verpact heeft de uit de wet voortvloeiende taak om jaarlijks namens het verpakkende bedrijfsleven te rapporteren aan de overheid over het behalen van de wettelijke recycling en circulaire doelstellingen. En we zijn verantwoordelijk voor het daadwerkelijk behalen hiervan ('normadressaat'). Op de rapportage vinden controles plaats door een extern accountantskantoor en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Doordat dit collectief wordt opgepakt, wordt voorkomen dat een willekeur aan systemen ontstaat en kan bijvoorbeeld tariefdifferentiatie worden doorgevoerd. Hierdoor kunnen de beste resultaten worden behaald en wordt effectiever en efficiënter samengewerkt aan de circulaire economie. Verpact ondersteunt producenten en consumenten in het maken van circulaire keuzes om zo te blijven voldoen aan de wettelijke doelstellingen. Bijvoorbeeld met de kennis en adviezen van [het KIDV](#) en de bewustmakingscampagne van [Supporter van Schoon](#).

Bedrijfsleven betaalt

De inzameling, sortering en recycling van verpakkingen wordt gefinancierd door de bedrijven die verpakte producten in Nederland op de markt brengen. Zij doen dit door over hun verpakkingen een heffing (de afvalbeheerbijdrage verpakkingen) te betalen aan Verpact, dat daaruit de gemaakte kosten voor inzameling, sortering en recycling van huishoudelijk verpakkingsafval vergoedt. De bijdrage voor het bedrijfsleven is inmiddels bijna €500 miljoen (exclusief statiegeld) per jaar. De tarieven voor de afvalbeheerbijdrage zijn gebaseerd op de kosten die we per materiaalsoort maken voor de inzameling, sortering, verwerking en vermarkting. In het tarief zit ook voor iedere materiaalsoort een vast bedrag aan algemene systeemkosten. Dit zijn bijvoorbeeld kosten voor monitoring, preventie van zwerfafval (Supporter van Schoon) en het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV).



Veel diversiteit in inzamelmethoden bij gemeenten

Gemeenten bepalen zelf hoe ze de inzameling van het verpakkingsafval organiseren. Voor glas en papier is dat meestal met een (ondergrondse) container waar de consument lege glazen verpakkingen en oudpapier naartoe kan brengen. Voor het plastic verpakkingsafval is er meer variatie, bijvoorbeeld huis-aan-huis inzameling met speciale zakken of een kliko. Veel gemeenten combineren de inzameling van plastic verpakkingen met blik en drankenkartons ('PMD'). Er bestaan twee inzamelmethoden voor het PMD-afval: bronscheiding en nascheiding. Alle systemen waarbij de consument zelf scheidt noemen we bronscheiding. Er zijn ook gemeenten die kiezen voor nascheiding van plastic verpakkingsafval, metaal en drankenkartons. Bij nascheiding worden textiel, glas, papier en karton altijd apart ingezameld en wordt soms ook het groentefal en alle verpakkingen gaan vervolgens in een grijze afvalzak. Bij nascheiding worden in een speciale fabriek de te recycelen verpakkingen van het restafval gescheiden.

Het aan huis gescheiden PMD-afval is helaas steeds vaker sterk 'vervuild' met restafval dat er niet in thuis hoort, waardoor het niet meer kan worden gerecycled en moet worden verbrand. Daarmee gaan kostbare grondstoffen verloren en moeten gemeenten extra kosten betalen. Om de vervuiling in het PMD terug te dringen en meer te kunnen recycelen, is Verpact voor-

stander van standaardisatie tot bewezen effectieve inzamelmethoden.



Minder verschillende inzamelmethoden zorgen voor meer gemak voor de consument en maakt eenduidige communicatie mogelijk. Dit leidt tot een betere kwaliteit van het ingezamelde PMD én voor de gemeenten lagere kosten. Gemeenten en Verpact hebben één gezamenlijk doel als het gaat om de inzameling, sortering, recycling en hergebruik van huishoudelijk verpakkingsafval. Dat is zo veel mogelijk terug laten komen als grondstof. Lees meer in de [factsheet 'Hoe werkt de inzameling en recycling van PMD-afval in Nederland?'](#), met achtergrondinformatie over afspraken, resultaten, doelen en kosten.

Ook voor bedrijven is Verpact partner in inzameling

Ieder bedrijf en elke school produceert afval. Bijvoorbeeld afval dat vrijkomt bij bedrijfs- of productieprocessen, zoals plastic folies of pallets. Maar er is ook veel verpakkingsafval dat lijkt op huishoudelijk afval. Verpact is in 2023 het initiatief Afval Goed Geregeld gestart voor de inzameling van het op huishoudelijk verpakkingsafval lijkende afval van bedrijven, scholen, verenigingen en winkels. Dit is gedaan omdat veel van dit soort verpakkingsafval van bedrijven in de reststroom terecht kwam en werd verbrand. [Afval Goed Geregeld](#) organiseert een inzamelsysteem, regelt containers en een inzamelbedrijf. Met communicatiecampagnes creëren we bekendheid rondom Afval Goed Geregeld. Zo stimuleren we bedrijven, scholen en verenigingen om een bijdrage te leveren aan een circulaire economie voor verpakkingen. Met Afval Goed Geregeld kunnen bedrijven kosteloos hun gescheiden drankenkartons, plastic verpakkingen en glas laten ophalen. Het aantal deelnemers groeit gestaag, er komen maandelijks zo'n 500 nieuwe aanmeldingen binnen.



Vanaf 2024: de krachten gebundeld in Verpact

Om in de toekomst efficiënt en effectief te kunnen werken aan de wettelijke doelen en aan de toenemende regelgeving te kunnen blijven voldoen, is in 2023 de integratie in gang gezet van Stichting Afvalfonds Verpakkingen en de uitvoeringsorganisaties Nedvang, Kennisinstituut Duurzaam Verpakken, Statiegeld Nederland en Nederland Schoon. Per 1 januari 2024 hebben zij de krachten gebundeld tot Verpact. Door de samenvoeging kunnen de verschillende organisaties nog beter van elkaars disciplines gebruikmaken en uitvoering geven aan de wettelijke producentenverantwoordelijkheid.

Tot de taken van Verpact behoren de organisatie en financiering van de inzameling en recycling van verpakkingsafval in Nederland. Ook het statiegeldsysteem, het bedrijfsmatige verpakkingsafval, hergebruik van verpakkingen en de bekostiging van verpakkingen in het zwerfafval en openbare afvalbakken, vallen onder de verantwoordelijkheid van Verpact.

De aanpak van zwerfafval en de adviesrol over duurzaam verpakken is deels een uitvoering van de producentenverantwoordelijkheid en deels in het leven geroepen om daadwerkelijk betere keuzes te laten maken door het verpakkend bedrijfsleven, waardoor de keten sneller gesloten wordt. Hiervoor blijven de merken Supporter van Schoon en KIDV (Kennisinstituut Duurzaam Verpakken) bestaan. Voor het beheer van het statiegeldsysteem blijft [Statiegeld Nederland](#) als een aparte bestuurlijke identiteit bestaan. Zo werken we samen aan dezelfde missie: alle producten volledig fossielvrij en circulair verpakt in 2050.



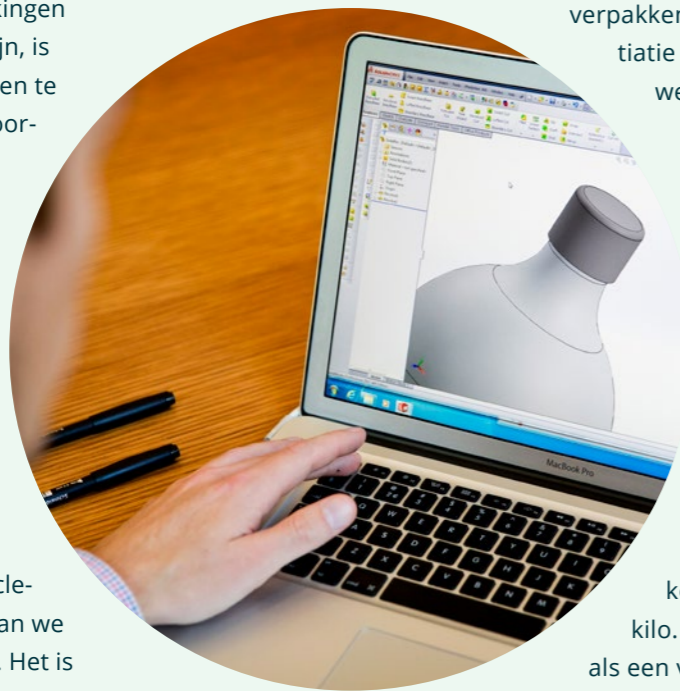
Gedetailleerd pakket Europese regels voor verpakkingen op komst

De Packaging and Packaging Waste Regulation is nieuwe Europese wetgeving die de Europese verpakkingenrichtlijn (Packaging and Packaging Waste Directive) vervangt. Deze wetgeving is nog niet definitief, in het najaar van 2024 stemt de EU-raad over het principeakkoord. De PPWR moet hoogwaardige recycling en een gesloten verpakkingsketen stimuleren en daarmee de behoefte aan primaire grondstoffen verminderen. Daarnaast streeft de nieuwe verordening naar harmonisatie. Anders dan onder de huidige verpakkingsrichtlijn, mogen de EU-landen niet allemaal op hun eigen manier invulling geven aan de nieuwe verpakkingsverordening. Het speelveld wordt in het voorstel voor alle lidstaten gelijk. Verpact is verantwoordelijk voor de uitvoering van het collectieve deel van de wet welke een grote impact zal hebben de hele keten. Daartoe zet Verpact in op goede [voorlichting](#) aan producenten en importeurs.

Actief stimuleren van ontwerpen van duurzame verpakkingen

Bij producenten en importeurs groeit de aandacht voor het verduurzamen van verpakkingen. Verpact zorgt er samen met haar Kennis Instituut Duurzaam Verpakken (KIDV) voor dat zij worden geholpen bij het maken van de juiste keuzes bij het ontwerpen en ontwikkelen van verpakkingen, zodat de milieu-impact ervan wordt gereduceerd.

Het ontwerpen van verpakkingen die makkelijk recyclebaar zijn, is belangrijk om de recycleketen te optimaliseren. Hoewel bijvoorbeeld veel plastic verpakkingen wel te recyclen zijn, is nog niet elke verpakking ook goed te recyclen tot grondstof voor nieuwe verpakkingen. Uit onderzoek in opdracht van de Koninklijke Nederlandse vereniging voor afval- en reinigingsdiensten (NVRD) uit 2021 bleek dat 27% van de verpakkingen goed recyclebaar was. Dit onderzoek gaan we samen met NVRD herhalen. Het is de ambitie van Verpact om, samen met de producenten en importeurs - in 2025 50% goed recyclebare verpakkingen op de markt te zetten. En recycling begint met een goed ontwerp. Met het actieplan Design for Recycling helpt en stimuleert Verpact producenten en importeurs in het goed recyclebaar maken van hun verpakkingen. Zo delen we goede voorbeelden met branches, is er een stappenplan om PP-folies (polypropreen-folies) recyclebaar te maken en lopen er onderzoeken naar de impact van aluminium seals en bijvoorbeeld inkten en afwasbaarheid. Ook tariefdifferentiatie is erop gericht dat bedrijven hun verpakkingen goed recyclebaar maken.



Tariefdifferentiatie Plastic 2.0

Verpact introduceerde in 2024 Tariefdifferentiatie Plastic 2.0. Dit is een vervolg op de versie uit 2019. Met tariefdifferentiatie belooft Verpact de inzet van goed te sorteren en te recyclen plastic verpakkingen in de vorm van een gereduceerd tarief. Tariefdifferentiatie is een stimulans om producenten en importeurs de omslag te laten maken naar fossielvrij en circulair verpakken. Bovendien sluit tariefdifferentiatie aan bij (toekomstige) Europese wetgeving, want wat in Nederland geldt, geldt straks ook in andere Europese landen. We lopen hierop vooruit om de voordelen voor de gehele keten eerder te bereiken.

Wat Tariefdifferentiatie Plastic 2.0 anders maakt dan zijn voorganger is dat er nu met kleine stappen al voordeel te behalen is. In een staffel van vijf stappen kan de korting oplopen tot 50 cent per kilo. Er wordt een korting verdiend als een verpakking transparant of wit is, uit mono-materiaal bestaat en/of als de labels voldoen aan de voorwaarden van kleur, materiaal en bedrukking. Verder moet de verpakking door de KIDV Recyclecheck komen, een checklist om te bepalen of een verpakking goed recyclebaar is.

Inzet van recyclaat en hergebruik

Tot slot geeft Verpact als onderdeel van Tariefdifferentiatie 2.0 als één van de eerste landen in Europa een korting op het tarief wanneer gerecycled plastic ('recyclaat') wordt gebruikt. Hiermee stimuleren we de inzet van recyclaat, met als doel de keten voor plastic verpakkingen verder te sluiten. Momenteel



10 jaar kennis en expertise bij Afvalfonds Verpakkingen en KIDV

In 2023 bestonden het Afvalfonds Verpakkingen en KIDV 10 jaar. Het Afvalfonds vierde dit jubileum met een blik op de toekomst: met de presentatie van De Plastic Wijzer presenteerde het Afvalfonds de visie voor de verpakkingketen in 2030 en 2050. Tijdens het Spring Event van het Afvalfonds werd de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid in al zijn facetten belicht. Het KIDV organiseerde het Nationaal Verpakkingen Debat. Hierbij was veel aandacht voor de wettelijke wijzigingen die er op het verpakking bedrijfsleven afkomen in de vorm van de SUP-richtlijn en de PPWR. Het debat richtte zich op een toekomst richting intrinsiek duurzaam verpakken.

onderzoeken we of deze korting kan worden vergroot vanaf 2025. Ook voor herbruikbare verpakkingen geldt tariefdifferentiatie. Ook die verpakkingen hebben een lager tarief.

Objectief advies over duurzaam verpakken van het KIDV

Het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV) is opgericht om structurele verduurzaming van de gehele verpakkingketen te bevorderen en bestond in 2023 tien jaar. Door het ontwikkelen van tools en het delen van kennis, helpt KIDV de verpakkingketen met het zetten van stappen om hun verpakkingen te verduurzamen. Het KIDV doet onderzoek, biedt praktische kennis over mogelijkheden, kansen en innovaties en stimuleert samenwerking binnen de verpakkingketen. Het KIDV is in januari 2024 samengegaan met het Afvalfonds, Nedvang, Nederland Schoon en Statiegeld Nederland in de nieuwe organisatie Verpact. Het KIDV blijft voortbestaan onder haar eigen merknaam, en zet zich aanhoudend in voor objectief advies over duurzaam verpakken. Om de objectiviteit van het KIDV te waarborgen, heeft zij een College van Onafhankelijke Experts dat gevraagd en ongevraagd een objectieve consultatie geeft op de inhoud van de adviezen en publicaties van het KIDV. Het college heeft de mogelijkheid om deze adviezen openbaar te maken. Om onafhankelijk en objectief advies van het KIDV over duurzaam verpakken te waarborgen, hebben Verpact

en het College van Onafhankelijke Experts van het KIDV afspraken vastgelegd in een Reglement. Voor Verpact is het van essentieel belang dat er objectieve kennis voor handen is. Door objectieve informatie en helder advies te bieden, kan de keten verder gesloten worden. Dit maakt het KIDV tot een belangrijk onderdeel van Verpact.

Het KIDV zet diverse middelen in om de milieu-impact van verpakkingen zo ver mogelijk te minimaliseren. Hiervoor wordt wetenschappelijk onderbouwde kennis ingezet, advies op maat gegeven en zijn er instrumenten zoals de KIDV Recyclechecks en The Sustainable Packaging Compass en de Rekentool 2.0. Ook verzorgt het KIDV trainingen en organiseert het seminars, zoals Packalicious.



afvalfonds
verpakkingen
10 jaar

10
JAAR
KIDV

Stijgende lijn in inzamelpercentages statiegeldflessen en -blikjes zet door

In Nederland wordt statiegeld op plastic drankflessen en -blikjes geheven. Zo verminderen we de hoeveelheid zwerfafval én worden na inzameling statiegeldverpakkingen gerecycled tot grondstof waarmee nieuwe flesjes en blikjes gemaakt kunnen worden. Sinds de introductie van statiegeld op kleine plastic drankflessen op 1 juli 2021 en blikjes vanaf april 2023 werkt Statiegeld Nederland, onderdeel van Verpact, hard aan het verder optimaliseren van het statiegeldsysteem én het motiveren van de consument om statiegeldverpakkingen in te leveren. Hiermee verwachten we eind 2026 de wettelijke inzameldoelstelling van 90% te behalen. Dit draagt bij aan onze missie om steeds meer verpakkingen terug te laten komen als grondstof voor nieuwe verpakkingen.

Nederland raakt steeds meer gewend aan het inleveren van de flesjes en blikjes. De inzameling laat dan ook een stijgende lijn zien; in 2023 werd 74% van de plastic drankflessen ingezameld. 69% via statiegeld en 5% via het PMD. Om de inzameling verder te verhogen blijven we ook de komende jaren investeren in het statiegeldsysteem. Hiervoor wordt extra innamepunten en het optimaliseren van het statiegeldsysteem, zoals uitgewerkt in het [plan van aanpak 'Verhoging inzameling plastic drankflessen'](#). Dat gebeurt met maatregelen op drie terreinen: infrastructuur en logistiek, reikwijdte van het systeem en consumentengedrag. Hiermee verwachten we eind 2026 90% inzameling te behalen.

Omdat de inzameling achterblijft bij de wettelijke norm van 90%, heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) vijf maatregelen bij Verpact neergelegd in een last onder dwangsom. De eerste maatregel ziet toe op het uitbreiden van betalende innamepunten. Dit is een

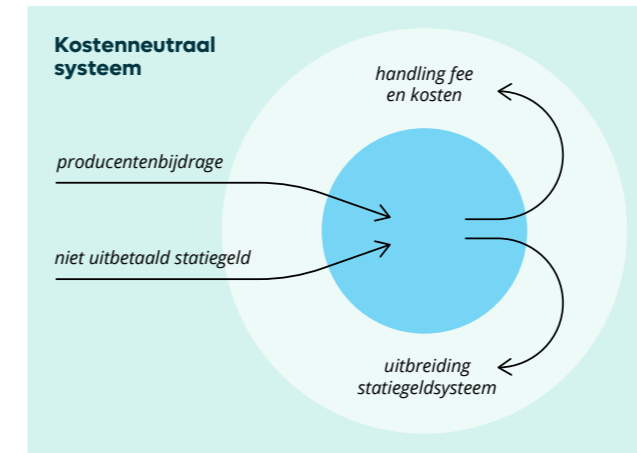
Minder plastic flesjes en blikjes in zwerfafval

Met statiegeld zorgen we ervoor dat waardevolle grondstoffen behouden blijven en dat minder flesjes en blikjes in het zwerfafval belanden. De metingen van Rijkswaterstaat laten een flinke afname zien van kleine plastic flesjes en blikjes in het zwerfafval. In de tweede helft van 2023 werden drie meetrondes gehouden. Rijkswaterstaat voert deze monitoring uit in twintig (15 oude en 5 nieuwe) gebiedstypen, zoals bermen, strandopgangen, natuurgebieden en fietspaden. Daaruit bleek voor blikjes in de oude gebiedstypen een afname van 59% ten opzichte van de metingen in de tweede helft van 2022. Voor de nieuwe gebiedstypen was dit 54%. Op basis van de metingen in heel 2023 werden gemiddeld 301 kleine flessen geteld per meetronde. In vergelijking met 2020 (het laatste volledige jaar voor het instellen van statiegeld) was dit een afname van 62%.

Omdat statiegeldverpakkingen ook nog worden weggegooid in openbare afvalbakken leidt dit, vooral in grote steden, tot overlast van overhoopgehaalde afvalbakken. In overleg met gemeenten en met pilots met bijvoorbeeld de Gele statiegeldbak en extra inname tijdens evenementen probeert Statiegeld Nederland tot passende oplossingen te komen.

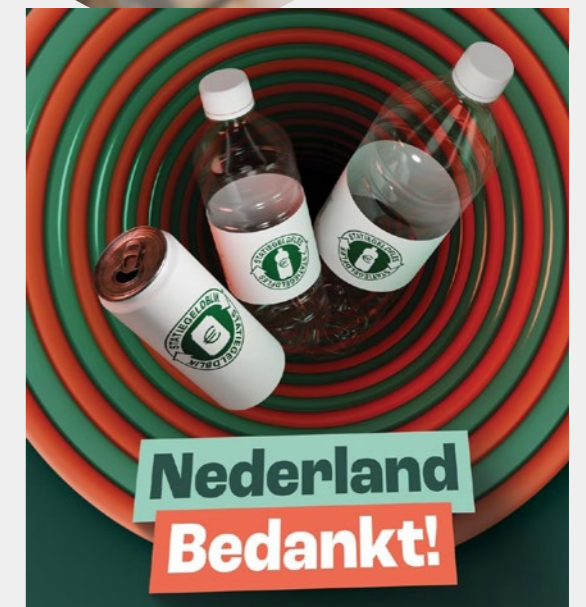


belangrijk onderdeel van ons plan van aanpak en we zijn hier al volop mee bezig. De vraag om online inzicht te geven in de locaties van innamepunten is ook door ons in werking gezet. Tot slot is er gevraagd om drie onderzoeken. De onderzoeken zullen ons nog beter inzicht geven in de prikkels die het inlevergedrag van consumenten verder verbeteren. We zijn direct gestart met de concretisering van deze onderzoeken en blijven in contact met ILT over de uitvoering.



Het statiegeldsysteem wordt, net als in andere Europese landen zoals Noorwegen en Denemarken, gefinancierd vanuit twee geldstromen: een producentenbijdrage en niet uitbetaald statiegeld. Vanaf 1 juli 2021 t/m 2023 is voor € 374 miljoen aan statiegeld (nog) niet uitbetaald: het statiegeld op de verpakkingen die consumenten nog niet hebben ingeleverd omdat ze die nog in huis hebben staan of via andere inzamelkanalen hebben weggegooid (bijvoorbeeld bij het PMD of het restafval). Van dit bedrag is € 112 miljoen gereserveerd (31 dec. 2023) voor het statiegeld op verpakkingen die voornamelijk in de laatste maanden van 2023 zijn verkocht en naar verwachting in 2024 worden ingeleverd. Dit is berekend conform een met de accountant afgestemde methodiek. Het resterende bedrag dient samen met de producentenbijdrage ter investering van (de verbetering) van het statiegeldsysteem. ['Statiegeld in Nederland, een toelichting'](#) geeft meer informatie hierover.

De wettelijke doelstelling van 90% inzameling plastic drankflessen gaat over alle plastic drankflessen, ook die zonder statiegeld. Op 16% van alle plastic drankflessen zit geen statiegeld. Deze flessen mogen nu



volgens de huidige regelgeving maar voor een beperkt deel worden meegeteld als deze via de nascheiding of inzameling van PMD terug worden gewonnen voor recycling. Om de doelstelling te kunnen halen zijn ook deze flessen van belang. Flessen van sap en zuivel zijn bijvoorbeeld niet statiegeldplichtig, maar er zit wel steeds vaker statiegeld op flessen met sap. Zuivel toevoegen aan het statiegeldsysteem vraagt om nader onderzoek omdat productresten zorgen voor problemen met hygiëne en vervuiling van de schone statiegeldstroom. Een ander deel van de drankflessen zonder statiegeld is gemaakt van andere typen plastics, waardoor toevoegen aan het systeem niet zo maar mogelijk is zonder de bruikbaarheid van het gerecyclede PET in gevaar te brengen. Verpact gaat met de producenten van deze flessen in gesprek over de mogelijke oplossingen.

Voor statiegeldblikjes geldt nog geen rapportageverplichting over 2023 maar Verpact vermeldde in het voorjaar van 2024 ook een stijgende lijn in het inzamelpercentage van statiegeldblikjes: zo'n 75% van alle blikjes komt op dit moment weer terug.

Producenten én consumenten samen spelen een belangrijke rol om het inzameldoel te behalen. Hoe meer mensen weten dat het systeem bestaat én hoe beter het systeem werkt, hoe meer consumenten hun statiegeldverpakkingen inleveren en hoe sneller het inzameldoel wordt behaald. Daarbij is het belangrijk om ons te blijven realiseren dat gedragsverandering tijd kost. Dat weten we uit de andere Europese landen die met een statiegeldsysteem werken. We doen het beter dan de rest van Europa, goed presterende landen zoals Noorwegen en Denemarken hadden 8 tot 11 jaar nodig om 90% in te zamelen.



Nieuwe landelijke campagne: 'Statiemonnie'

Bijna alle Nederlanders weten dat er statiegeld op kleine plastic flesjes en blik zit. Om consumenten nog meer te activeren om hun statiegeldverpakkingen in te leveren is in 2023 gestart met de ontwikkeling van een grootse, nieuwe landelijke consumentencampagne welke in 2024 is gestart op TV, radio, socials en online kanalen. De Nederlandse rapper Donnie is de ster van deze campagne. De campagne zoomt onder meer in op de inzamelmogelijkheden voor consumenten onderweg. Ook laat de campagne zien dat de consument bij tankstations langs de snelweg hun 'statiemonnie' terug kunnen krijgen.



Er komen steeds meer uitbetalende innamepunten bij, zoals bij tankstations en scholen.

2023: focus op infrastructuur voor flessen én blikjes

In 2023 is gefocust op de uitbreiding van de infrastructuur van het systeem om ook statiegeldblikjes te kunnen innemen. Denk daarbij aan transport, tel- en persmachines en ICT. Daarnaast zijn meer dan 400 nieuwe innamepunten geplaatst en ruim 600 apparaten vervangen door snellere, betere apparaten. En we willen dat de consument op nog meer plekken statiegeld terug kan krijgen. Er komen steeds meer uitbetalende innamepunten bij zoals bij bioscopen, tankstations, scholen, attractieparken en supermarkten. En bijvoorbeeld bij sportverenigingen staan donatiebakken voor een goed doel of voor de vereniging zelf.



Actie tijdens Lowlands

Maatregelen voor het terugdringen van eenmalige plastic verpakkingen

Sinds juli 2021 is Europese wetgeving van kracht om eenmalige plastic verpakkingen, de zogeheten single use plastics of SUP, terug te dringen. Zo zijn plastic wegwerpbekers, roerstaafjes en rietjes al nagenoeg geheel verdwenen uit de horeca en vervangen door duurzamere alternatieven. Verdere maatregelen gaan gefaseerd in werking. De maatregelen zijn gericht op plastic producten/verpakkingen die het meest worden gevonden op Europese stranden.

In de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid is opgenomen dat producenten en importeurs van SUP-verpakkingen een financiële bijdrage moeten leveren aan het opruimen, transport en verwerking van die verpakkingen in het zwerfafval. Via een SUP-opslag die zij betalen aan Verpact worden de kosten die gemeenten en gebiedsbeheerders hiervoor maken vergoed.



Per 1 augustus 2023 zijn producenten en importeurs ook verplicht op eigen kosten maatregelen te nemen voor het bewust maken van consumenten. Daarom zet Verpact zich namens het verpakkend bedrijfsleven in om meer herbruikbare alternatieven van verpakkingen te ontwikkelen, een collectief systeem voor herbruikbare drinkbekers én stimuleert consumenten om herbruikbare verpakkingen te gebruiken en eenmalige verpakkingen in de openbare ruimte goed weg te gooien.

Inzet op hergebruik van verpakkingen

Hergebruik is een belangrijke optie om verpakkingen meer circulair te maken. Daarom heeft hergebruik van verpakkingen, naast recycling en het verminderen van verpakkingsmateriaal, een nadrukkelijke rol in de toekomstvisie van Verpact. Het is een belangrijke impuls op weg naar een circulaire verpakkingsketen. Verpact wil een actieve rol vervullen om nu en in de toekomst hergebruik voor de consumentenmarkt op grote schaal mogelijk te maken. Daarom verkennen we waar de markt behoefte aan heeft, zoals een collectieve infrastructuur. De ervaring leert dat uniformering en standaardisering bepalend zijn voor succes.

Zo'n 6% van het zwerfafval komt van to-go bekertjes. Verpact ontwikkelde een actieplan met als doel de ontwikkeling van collectieve systemen voor herbruikbare drinkbekers te versnellen. Een eerste verkenning liet zien dat de horeca-to-go prioriteit heeft. Een groot-schalig en collectief systeem met centrale coördinatie, lagere kosten, gebruikersgemak en minder logistieke handelingen moet het voor zowel de consument als het bedrijfsleven makkelijker maken om over te stappen op herbruikbare bekertjes. Om een dergelijk systeem te kunnen uitrollen, is het opdoen van meer praktijkervaring nodig. En dus gaan we aan de hand van pilots meer zicht krijgen op welke technieken goed werken,

op wat het effect is van verschillende verkoop- en gebruikssituaties als ook wat de benodigde investeringen zijn van een collectief systeem. Een mooi voorbeeld is de pilot met herbruikbare drinkbekers die in de eerste helft van 2024 startte in Rotterdam.

Bewustmakingsmaatregelen

Nederland Schoon (met ingang van 2024 Supporter van Schoon) is sinds 2023 verantwoordelijk voor het realiseren van de Bewustmakingsmaatregelen zoals opgenomen in artikel 3.3 van de Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik. Het doel is om (SUP-verpakkingen in het) zwerfafval te voorkomen door samen met producenten en importeurs te werken aan bewustmakingscampagnes en gedragsbeïnvloedingsmaatregelen. Deze communicatie wordt vanuit Verpact ingezet onder de merknaam Supporter van Schoon. Onder de vlag Supporter van Schoon is in 2023 de landelijke bewustmakingscampagne gestart. In de landelijke campagne doet prof. dr. Freek Vonk verslag van het natuurlijke afval- en opruimgedrag dat Nederlanders allemaal in zich hebben. In de campagne is ook aandacht voor het meenemen van een eigen koffiebekertje om zo verpakkingsmateriaal en potentieel zwerfafval te voorkomen. Door deze nieuwe vormen van duurzaam gedrag te combineren met bekende

manieren, zoals het boodschappen doen met een herbruikbare tas, inspireert de campagne iedereen om nieuwe gewoontes aan te leren om afval te voorkomen. Tijdens seizoenscampagnes wordt een doorvertaling gemaakt van de campagne. Een voorbeeld is 'Back-to-School/Work' in september, welke focust op het meenemen van een lunchbox en drinkbekertje. Daarnaast betalen producenten en importeurs via Verpact ook voor de kosten die gemeenten en gebiedsbeheerders maken voor het opruimen van SUP-verpakkingen in het zwerfafval. Ook vergoedt Verpact voor de verpakkingen die worden weggegooid in de openbare afvalbakken de kosten voor het beheer van deze bakken en de verwerking van deze verpakkingen.



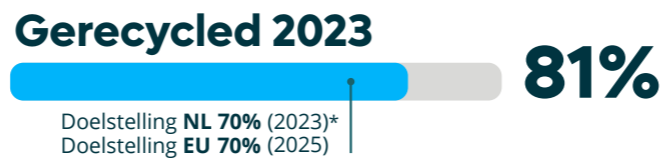
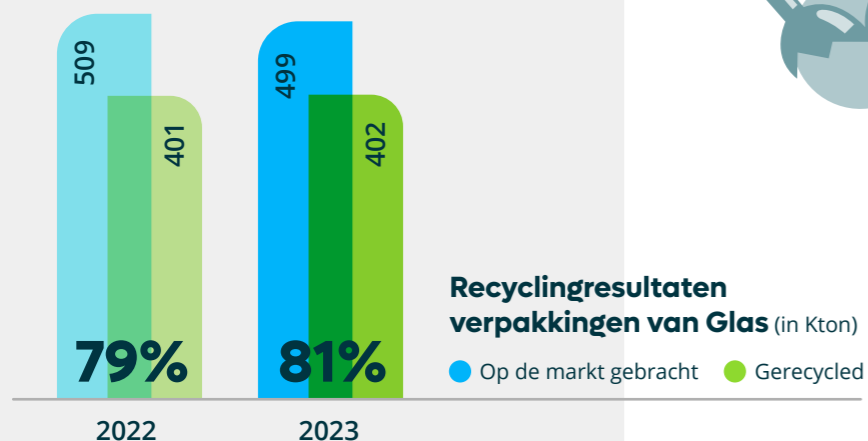
DE ERVAREN HERGEBRUIKER

IN IEDEREEN ZIT EEN SUPPORTER VAN SCHOON

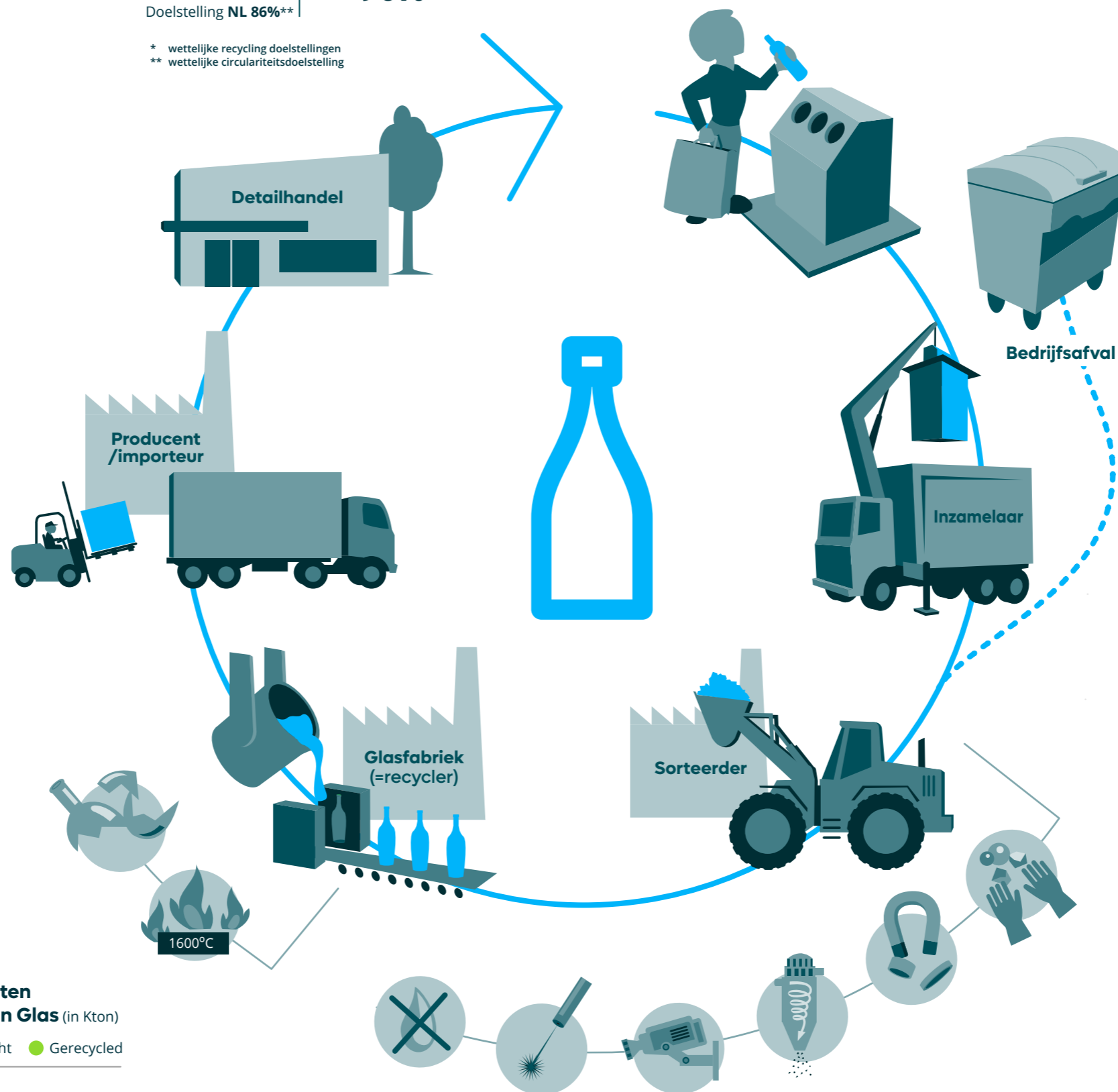
SUPPORTER VAN
SCHOON

Recycling verpakkingen van glas

We doen het goed met glas. De glasbak en de ondergrondse glascontainer zijn niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Het recyclingpercentage voor verpakkingsafval van glas, zoals flessen en potten, is in 2023 gestegen naar 81% (2022: 79%), vooral omdat minder nieuwe eenmalige glazen verpakkingen op de markt kwamen. Het gewicht aan herbruikbare glasverpakkingen is gestegen. Het circulariteitspercentage is in 2023 90% (2022: 89%). Hierbij is het hergebruik van glazen statiegeldflessen, zoals bierflesjes, meegeteld: de totale jaarafzet aan afgevoerde herbruikbare verpakkingen minus de eerste keer dat deze verpakkingen op de markt zijn gekomen. Bij vrijwel de helft van alle in 2023 gebruikte glazen verpakkingen is sprake van de statiegeldflessen/herbruikbare glazen verpakkingen.



* wettelijke recycling doelstellingen
** wettelijke circulariteitsdoelstelling



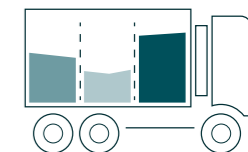
Over glas

60% van alle glasbakken is geschikt voor kleurscheiding.

Witte scherven zijn schaars. En soms is er een overschot aan bonte scherven (alle kleuren door elkaar). Van bonte scherven kun je nu eenmaal geen wit glas maken.

Inzamelaars legen de glasbakken.

De inzamelauto's zijn voorzien van schotten om het glas op kleur gescheiden te houden. Het wordt dus niet bij elkaar gegooid zoals veel mensen denken.



Glas wordt gemaakt van scherven uit de glasbak of... van kalk, zand en soda.

Hergebruik van 1000 kilo glasscherven bespaart 1200 kilo grondstof.

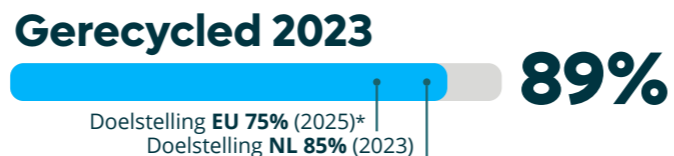


In Madurodam staat de kleinste glasbak van Nederland, geplaatst door toenmalig milieu-minister Ed Nijpels.

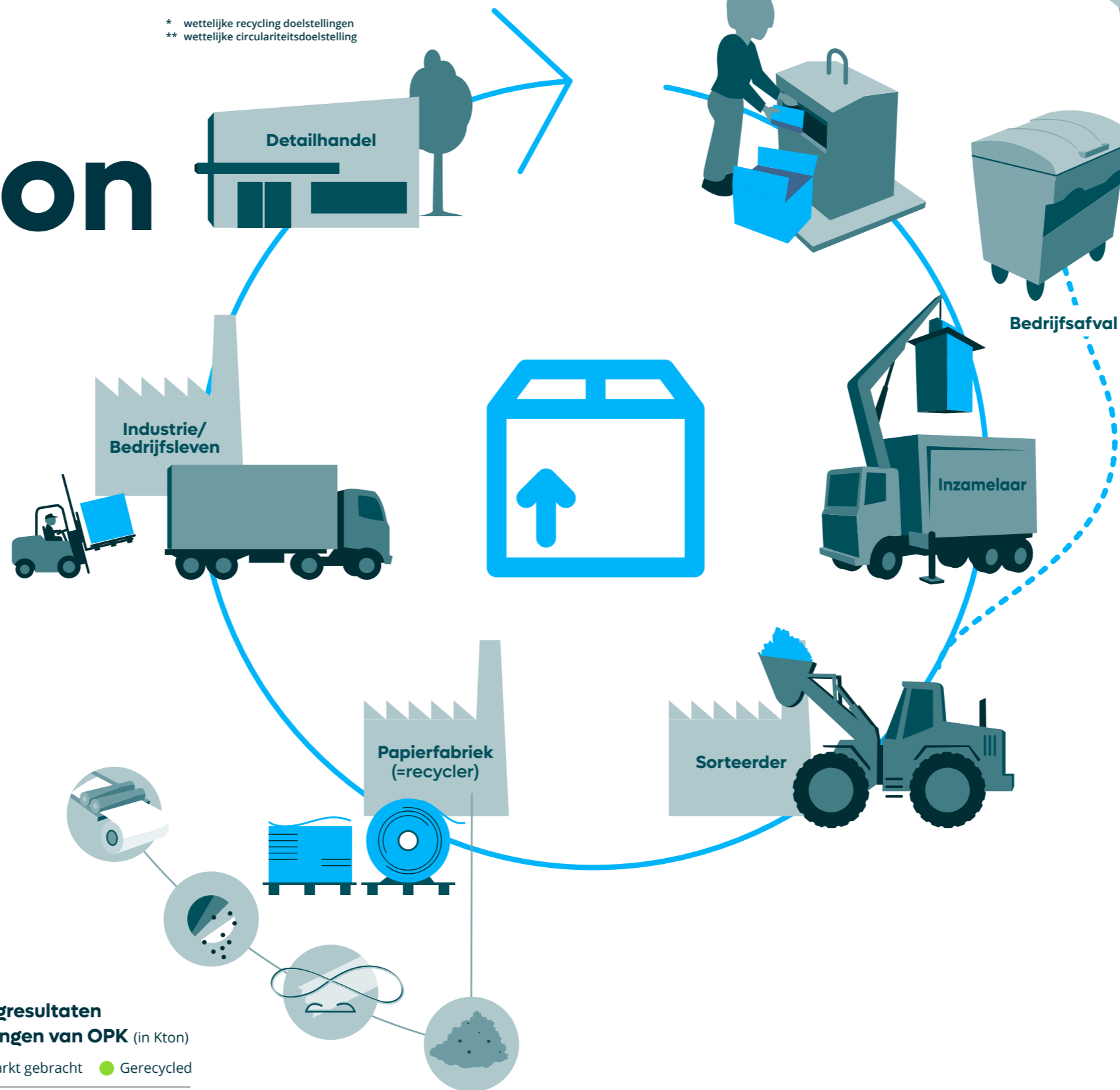
Bij de sorteerder volgt het glas verschillende stappen om vervuiling te verwijderen. Zo passeren de scherven onder andere magneten, zeven, cyclonen, lasers en camera's. De scherven worden een aantal weken opgeslagen of kortstondig verwarmd zodat de resten van voeding en drank verdwijnen. Bij het sorteerproces wordt geen water gebruikt.

In de glasfabriek worden de scherven verhit tot 1600°C om het glas vloeibaar te maken.

Recycling verpakkingen van papier en karton



* wettelijke recycling doelstellingen
** wettelijke circulariteitsdoelstelling



Over papier en karton

Alleen papier en karton!

Dus geen broodzak met plastic of drankenkartons.



Eén stroom

Papier en karton van **verpakkingen** en van **niet-verpakkingen** (bijv. kranten of tijdschriften) worden in Nederland doorgaans in één stroom ingezameld. In 2023 bestond bijna 64% van het ingezamelde papier en karton uit verpakkingen (zowel huishoudelijk als bedrijfsmatig).

Inzamelaars zamelen oudpapier bij particuliere huishoudens in. Zij zetten zich in voor een optimale, aan de bron gescheiden verwerking van oudpapier.

Sorteerder De oudpapierondernemingen vergroten de kwaliteit van het ingezamelde oudpapier door reiniging en sortering ervan.

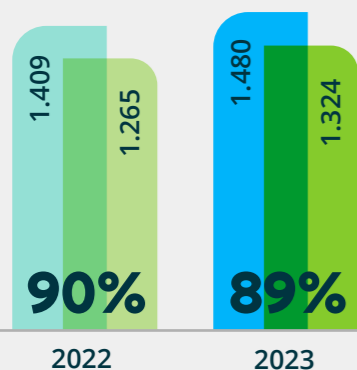
Papierfabrieken maken nieuw papier en karton van oudpapier. Zij hebben kwalitatief hoogwaardig oudpapier nodig en zijn medeverantwoordelijk voor de verwerking van het papier en karton in de afvalfase.

87% van het nieuwe, in Nederland gemaakte papier en karton bestaat uit oudpapier. De overige 13% is afkomstig van verse papiervezels uit hout. Hergebruik van oudpapier en karton bespaart dus waardevolle grondstoffen en energie. (Bron: PRN)

Van oud naar nieuw

Om van oud papier en karton nieuw papier en karton te maken, moet er eerst **papierpulp** (vezelbrij) van worden gemaakt. Door het oudpapier in water op te lossen komen de papiervezels los van elkaar. Plakband, elastiekjes, nietjes en andere **vervuiling** worden verwijderd. Vanwege de drukinkt heeft de pulp een grijze kleur en wordt daarom **ontinkt** en gebleekt. Daarna wordt de pulp in de verhouding van 1% vezel en 99% water op een machine verwerkt tot **nieuw papier en karton**. Na droging is het product klaar om opnieuw gebruikt te worden. Bijvoorbeeld als verpakking.

Het recyclingpercentage voor verpakkingsafval van papier en karton is in 2023 licht gedaald naar 89%. Dat is het gevolg van enerzijds een stijging in 2023 van het gewicht van verpakkingen van papier en karton op de markt (5%) ten opzichte van 2022. Anderzijds daalde zowel de huishoudelijke als de bedrijfsmatige inzameling van papier en karton in 2023. Ook worden plastic verpakkingen vervangen door verpakkingen van gelamineerd papier en karton (verpakkingen met een plastic laagje om deze geschikt te maken voor vocht). Hier gaan we onderzoek naar doen, mede omdat dit soort verpakkingen slechter recyclebaar zijn. Er zijn nog maar weinig herbruikbare verpakkingen van papier en karton. Hierdoor is het circulariteitspercentage in 2023 ook 89%. Vanuit sorteeronderzoek op ingezameld oud papier en karton van gemeenten en bedrijven is gecorrigeerd voor niet-verpakkingen. Het aandeel verpakkingen in de oudpapierstroom is opnieuw verder toegenomen.



Recyclingresultaten verpakkingen van OPK (in Kton)

● Op de markt gebracht ● Gerecycled

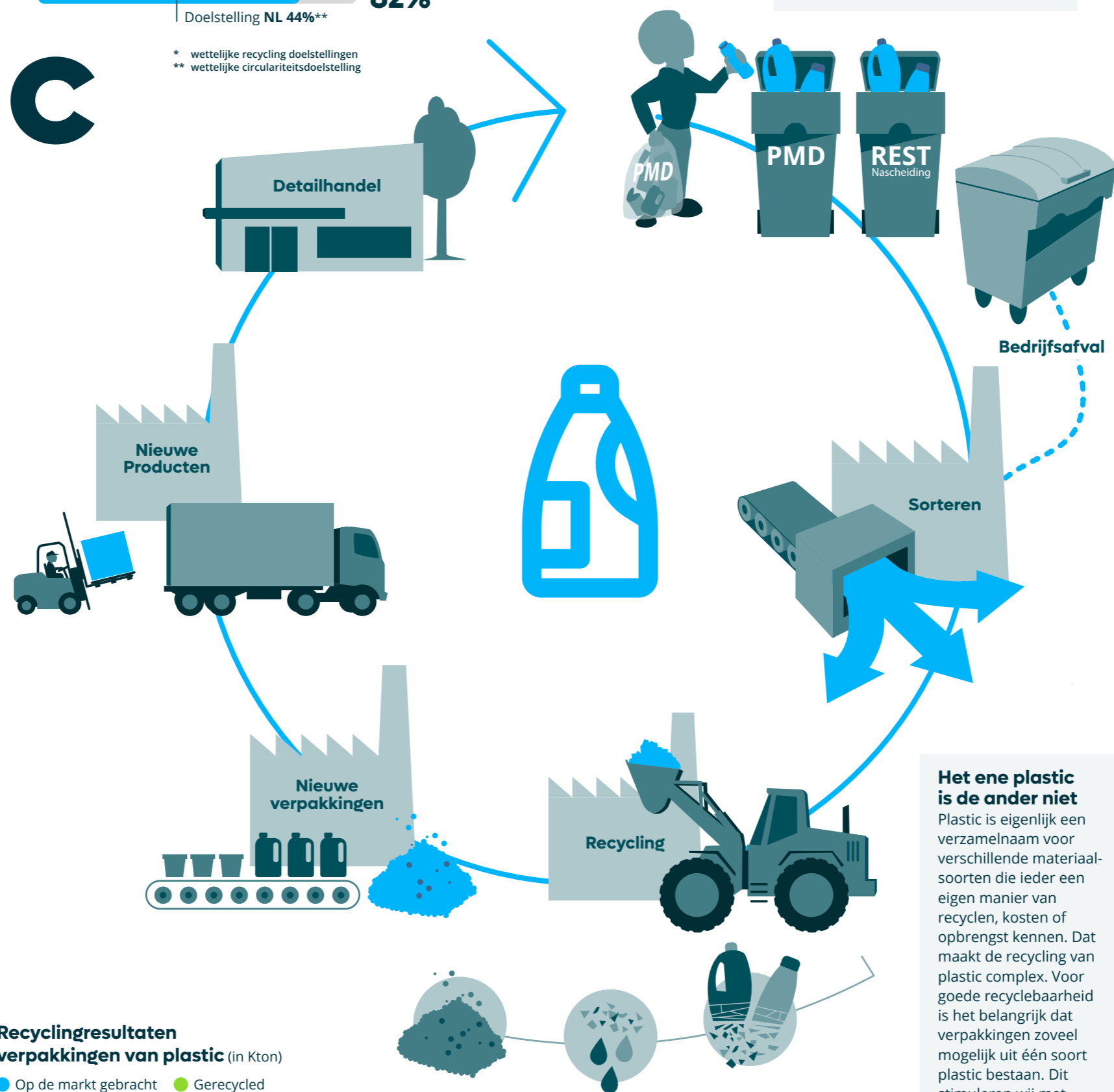
Recycling verpakkingen van plastic

Het recyclingpercentage voor plastic verpakkingsafval is in 2023 ten opzichte van 2022 met 3 procentpunten gestegen naar 49%. Voor een steeds hoogwaardigere toepassing van gerecycled plastic is een verdere kwaliteitsslag in de plastic-keten noodzakelijk – van inzameling tot sortering en recycling – zodat het aanbod aansluit op de gevraagde kwaliteit grondstof. Om ook in de toekomst de steeds hogere doelstellingen te kunnen behalen én het gerecyclede plastic in te kunnen zetten bij de productie van nieuwe verpakkingen, hebben we schonere stromen nodig. De Plastic Wijzer geeft de visie en ambitie van Verpact over hoe we met plastic verpakkingen moeten omgaan. Zodat we gebruik kunnen maken van de voordelen, zonder de nadelen van plastic. Met als stip op de horizon volledig fossielvrij en circulair verpakken in 2050.

Van het totaalgewicht aan gebruikte plastic verpakkingen in 2023 was 33% van eenmalige verpakkingen. Wat betreft hergebruik van verpakkingen zijn ervan uit verschillende kratten- en palletpools gegevens verzameld. Op basis hiervan is het circulariteitspercentage in 2023 gestegen van 81% naar 82%.



* wettelijke recycling doelstellingen
** wettelijke circulariteitsdoelstelling



Tariefdifferentiatie
Om het gebruik van goed recyclebare verpakkingen verder aan te jagen, heeft Verpact vanaf 1 januari Tariefdifferentiatie 2.0 ingevoerd.

Het ene plastic is de ander niet
Plastic is eigenlijk een verzamelnaam voor verschillende materiaal-soorten die ieder een eigen manier van recylen, kosten of opbrengst kennen. Dat maakt de recycling van plastic complex. Voor goede recyclebaarheid is het belangrijk dat verpakkingen zoveel mogelijk uit één soort plastic bestaan. Dit stimuleren wij met Tariefdifferentiatie 2.0.

Nascheiding plastic verpakkingen uit restafval: bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet.

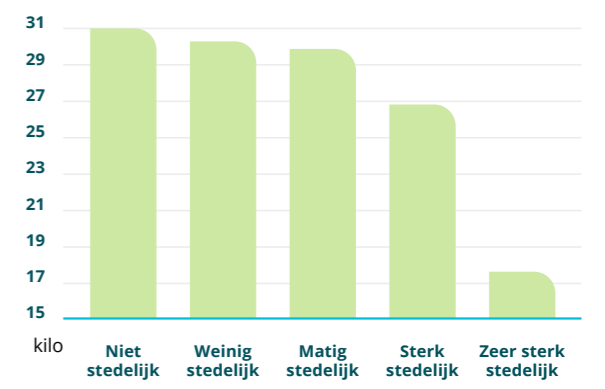
Nascheiding maakt gebruik van geavanceerde sorteertechnologieën, zoals optische scanners, magnetische scheiders en luchtstromen, die materialen snel en nauwkeurig kunnen identificeren en scheiden. Deze technologische vooruitgang heeft geleid tot verbeterde efficiëntie en precisie bij het terugwinnen van waardevolle materialen, waardoor recyclingdoelstellingen kunnen worden behaald.

De Nederlandse ervaring leert dat nascheiding van verpakkingsafval, naast bronscheiding, een effectieve en efficiënte methode is om recyclingdoelstellingen te behalen en de circulaire economie te bevorderen. Vooral in dichtbevolkte steden, waar 56% van de Nederlandse bevolking woont, leidt nascheiding tot 32% meer recycling dan bronscheiding. Mede door de problematiek van de inzameling in gebieden met hoogbouw worden de mogelijkheden van nascheiding steeds meer toegepast.

Verpact ziet nascheiding net als bronscheiding (de consument scheidt zijn verpakkingsafval) als een volwaardig inzamelsysteem voor plastic verpakkingsafval. Beide zijn nodig om in de toekomst de recyclingdoelstelling te blijven behalen.

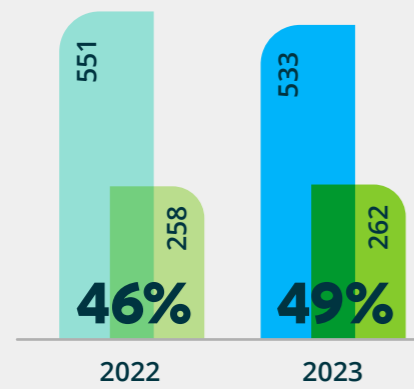
In 2023 pasten 48 van de 342 gemeenten nascheiding toe. Nog eens 39 gemeenten hanteerden een combinatie van bron- en nascheiding.

In onderstaande figuur staat het aantal kilo ingezameld PMD per inwoner voor de verschillende stedelijkheidsklassen.



Waar gerecycled?

Het plastic verpakkingsafval van huishoudens wordt voor 100% binnen de EU gerecycled, vooral binnen Nederland en Duitsland. Het kunststof verpakkingsafval van bedrijven wordt voor 71% buiten de EU gerecycled, vooral in Azië en Turkije.



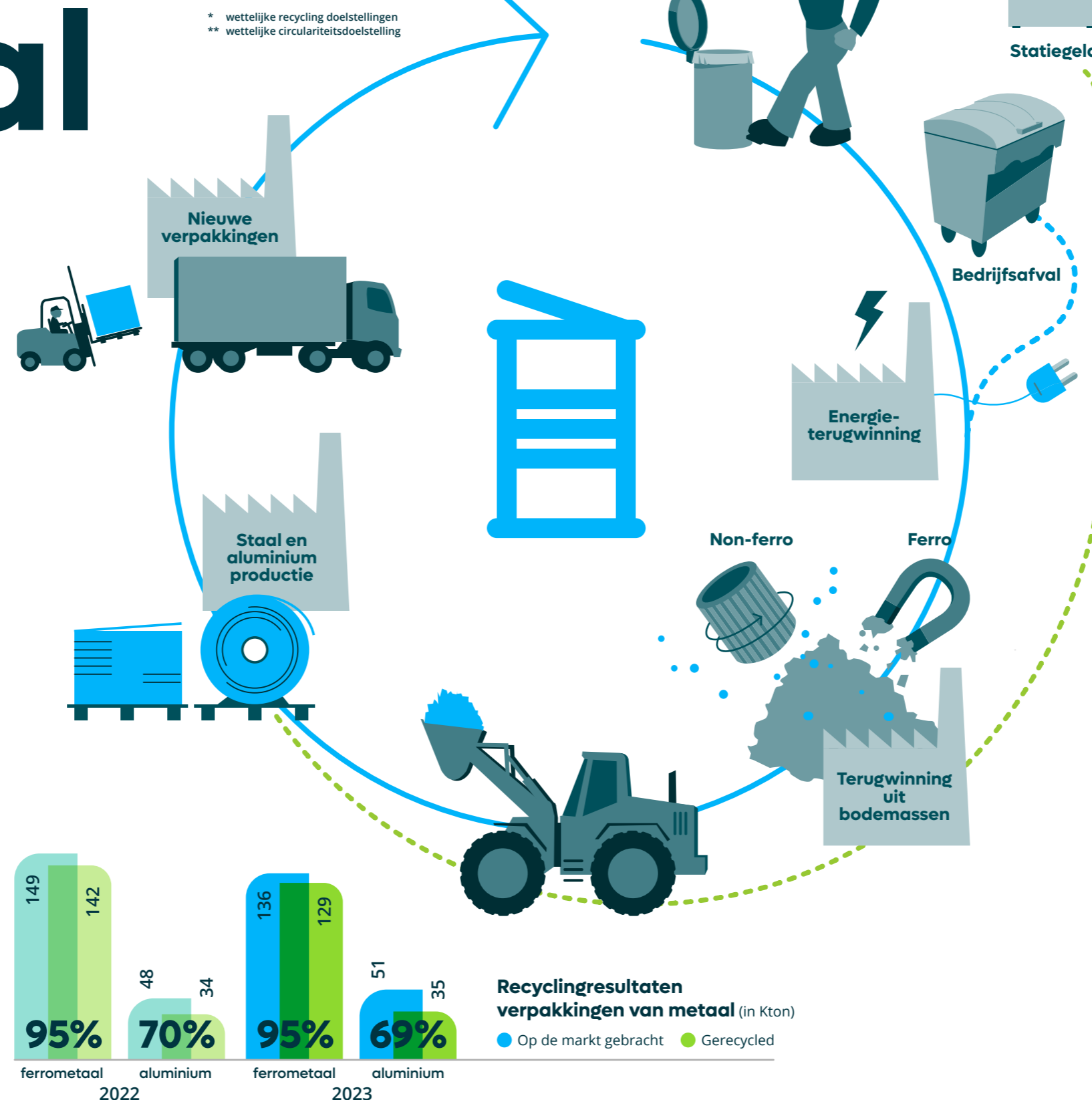
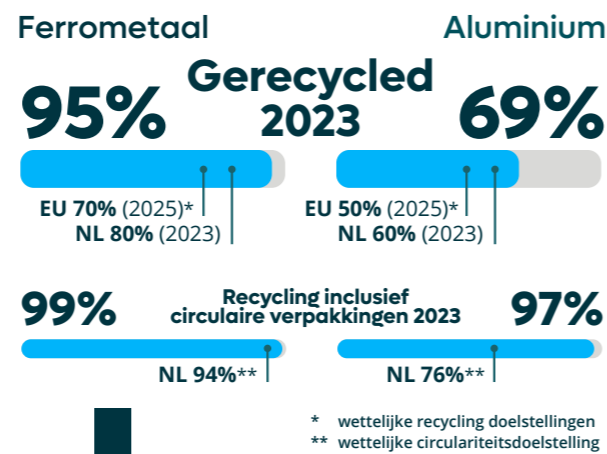
● Op de markt gebracht ● Gerecycled

Recycling verpakkingen van aluminium en ferro-metaal

Het recyclingpercentage verpakkingsafval van aluminium is in 2023 licht gedaald. We kennen verschillende stromen van aluminium verpakkingsafval: uit statiegeld, uit PMD, uit de glassortering en uit de terugwinning uit de verbranding van restafval. Doordat vanaf 2023 veel statiegeldblikjes van aluminium voortaan als aparte stroom worden ingezameld en gerecycled, neemt het recyclingpercentage weliswaar sterk toe. Maar er wordt minder aluminium teruggewonnen na verbranding via het restafval (uit de bodemassen van de verbrandingsinstallaties) dan eerder werd gedacht. Ook omdat de stromen die overblijven, nu de statiegeldblikjes eruit zijn, lastiger te recycleren zijn. Dit zorgt voor een verlaging van het totale recyclingpercentage.

Nederland is koploper als het gaat om innovatieve technieken voor de terugwinning van ferro- en non-ferrometalen. Dat gebeurt bijvoorbeeld na verbranding van het restafval in afvalenergiecentrales. Uit de bodemassen wordt volgens de Vereniging Afvalbedrijven ruwweg 95% ferrometalen teruggewonnen. Ook via inzameling van PMD en klein chemisch afval komen metalen terug. Het recyclingpercentage voor verpakkingsafval van ferrometalen is in 2023 gelijk aan 2022: 95%.

Stalen rolcontainers, vaten en de kooien en pallets in zogenoemde Intermediate Bulk Containers (IBC's) worden vaak hergebruikt. Hierdoor is het circulariteitspercentage voor ferrometaal in 2023 99%. Er worden in Nederland ook veel rolcontainers van aluminium ingezet. Hierdoor is het circulariteitspercentage voor aluminium in 2023 97%.



Over ferrometaal en aluminium

Inzameling via restafval

Inzameling via PMD

De inzameling van metalen verpakkingen via de PMD-inzameling (Plastic, Metaal en Drankenkartons) is in de afgelopen jaren gegroeid.



Inzameling via KCA

Ook via de inzameling van het klein chemisch afval (KCA) komt metaal terug voor recycling.

Inzameling via statiegeld

Met de invoering van statiegeld op blikjes vanaf 1 april 2023 wordt zwerfafval verder teruggedrongen en waardevol materiaal teruggewonnen voor hergebruik. Zo wordt de verpakkingketen steeds verder gesloten. Met als ultiem maatschappelijk doel dat geen enkele verpakking meer verloren gaat als grondstof.

Toepassing blik als verpakking



Terugwinning uit bodemassen

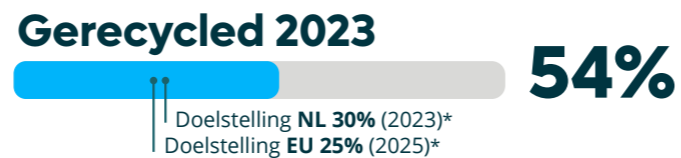
Metalen verpakkingen die niet via het PMD of nascheiding worden gesorteerd en gerecycled, worden alsnog teruggewonnen voor recycling via de bodemassen die achterblijven na verbranding van het restafval. Tijdens de verbranding van aluminium verpakkingen via het restafval treedt er oxidatieverlies op. Een deel van het dunwandige materiaal vervliegt hierdoor. Hierover zijn beperkt meetresultaten beschikbaar. Waar tot de introductie van statiegeld op drankblikjes werd uitgegaan van een gemiddeld oxidatieverlies van 17% (bron: WUR), rekent Verpact over 2023 voorzichtigheidshalve met 20% oxidatieverlies voor aluminium. Er gaan vanwege statiegeld op drankblikjes immers aanzienlijk minder vormvaste aluminium verpakkingen door de verbranding. De gegevens over de oxidatieverliezen vragen om nader onderzoek.

Recycling verpakkingen van hout

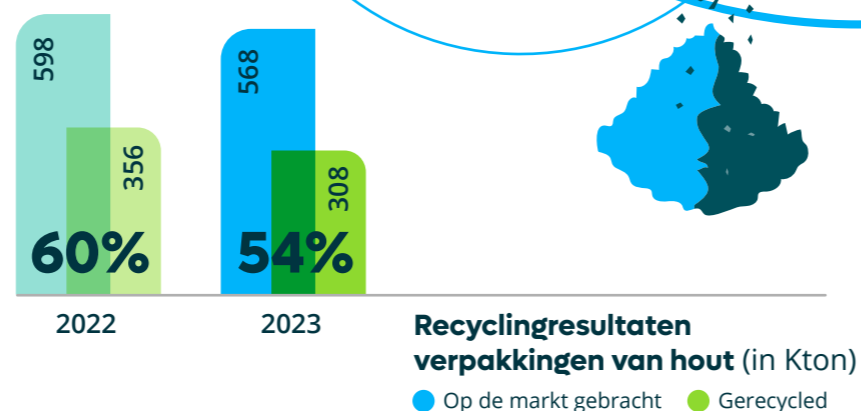
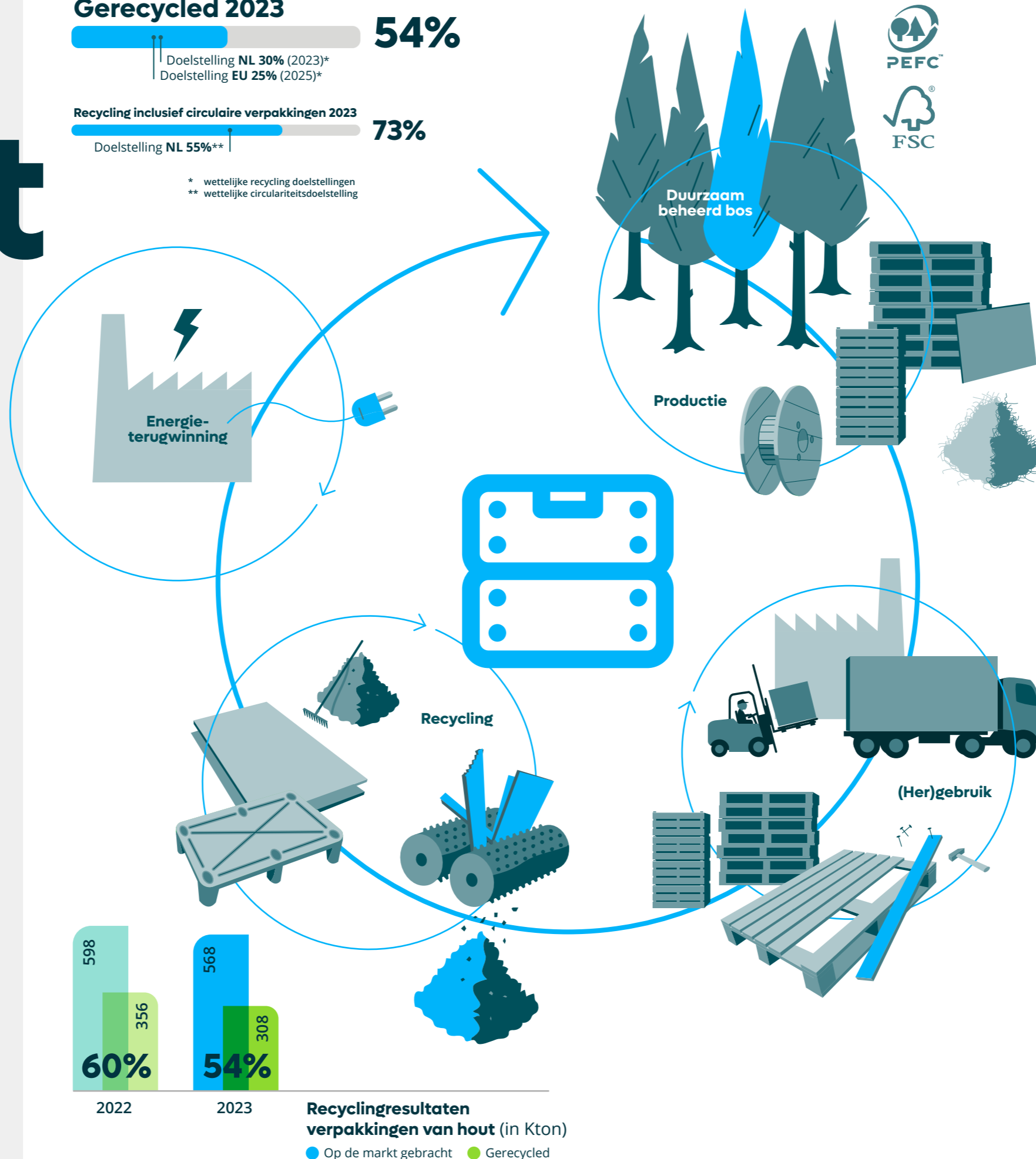
Houten verpakkingsmaterialen zijn bijvoorbeeld pallets, kisten en kratten. Het recyclingpercentage van houten verpakkingen is in 2023 gedaald van 60% naar 54%. Dit komt vooral doordat er meer nieuwe houten verpakkingen op de markt kwamen en minder gerepareerde pallets.

Er worden verschillende meermalige houten pallets gebruikt in een ruilsysteem. Vanuit deze zgn. poolssystemen zijn gegevens over herbruikbare verpakkingen verzameld. Het circulariteitspercentage is in 2023 73%. Het grote voordeel van houten verpakkingen is dat ze gerepareerd kunnen worden. Gerepareerde houten verpakkingen komen na reparatie immers weer 'als nieuw' op de markt. Reparaties van houten verpakkingen zijn daarom ook als recycling meegeteld. Wel is in Nederland nog steeds sprake van subsidies op de toepassing van afvalhout voor verbranding en biomassa. Dit werkt niet bevorderlijk voor de reparatie en recycling van houten verpakkingen.

Hout heeft een circulaire lifecycle. Het komt uit duurzaam beheerde productiebossen, wordt gerepareerd en hergebruikt. Is hergebruik niet meer mogelijk dan wordt hout gerecycled door bijvoorbeeld vooral spaanplaat- en vloerenproducenten in Nederland, België en Duitsland.



* wettelijke recycling doelstellingen
** wettelijke circulariteitsdoelstelling



Over hout

Door continu herbeplanten is hout de enige eeuwig hernieuwbare grondstof



Duurzaam beheerd bos
In duurzaam beheerde bossen worden bomen gekapt en nieuwe bomen aangeplant.

Productie
Dit hout wordt verwerkt tot tal van verpakkingsproducten zoals pallets, kratten, kisten, haspels en houtwol (vulmateriaal).

(Her)gebruik
De verpakkingsindustrie en het verpakkend bedrijfsleven maken volop gebruik van houten verpakkingen. Houten verpakkingen zijn sterk en ook prima te repareren. Hierdoor gaan pallets wel 7 tot 14 jaar mee.

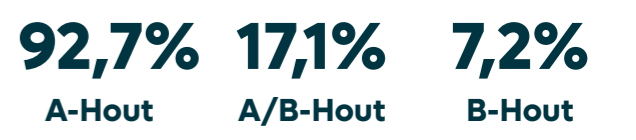
Recycling
Aan het eind van de levenscyclus worden houten verpakkingen geshredderd en bijvoorbeeld verwerkt door de spaanplaatindustrie, of als strooisel voor de agrarische sector of houtsnippers in de tuin. Ook worden er geperste klossen van gemaakt voor de palletindustrie en zelfs pershouten pallets.

Samenstelling houtafval
Houtafval is onder te verdelen in drie categorieën:

- A-Hout** is schoon en onbehandeld hout en bevat geen giftige stoffen. Het wordt veel gebruikt als verpakkingsmateriaal.
- B-Hout** is verlijmd, geverfd en/of gelakt hout.
- C-Hout** is geïmpregneerd hout.

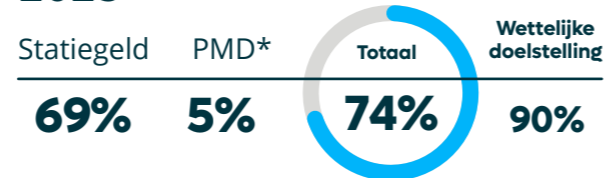


Houtafval bestaat natuurlijk niet alleen maar uit verpakkingen. Om het aandeel verpakkingen vast te stellen, voeren we sorteersonderzoeken uit. Voor 2022 zijn de volgende kengetallen vastgesteld:



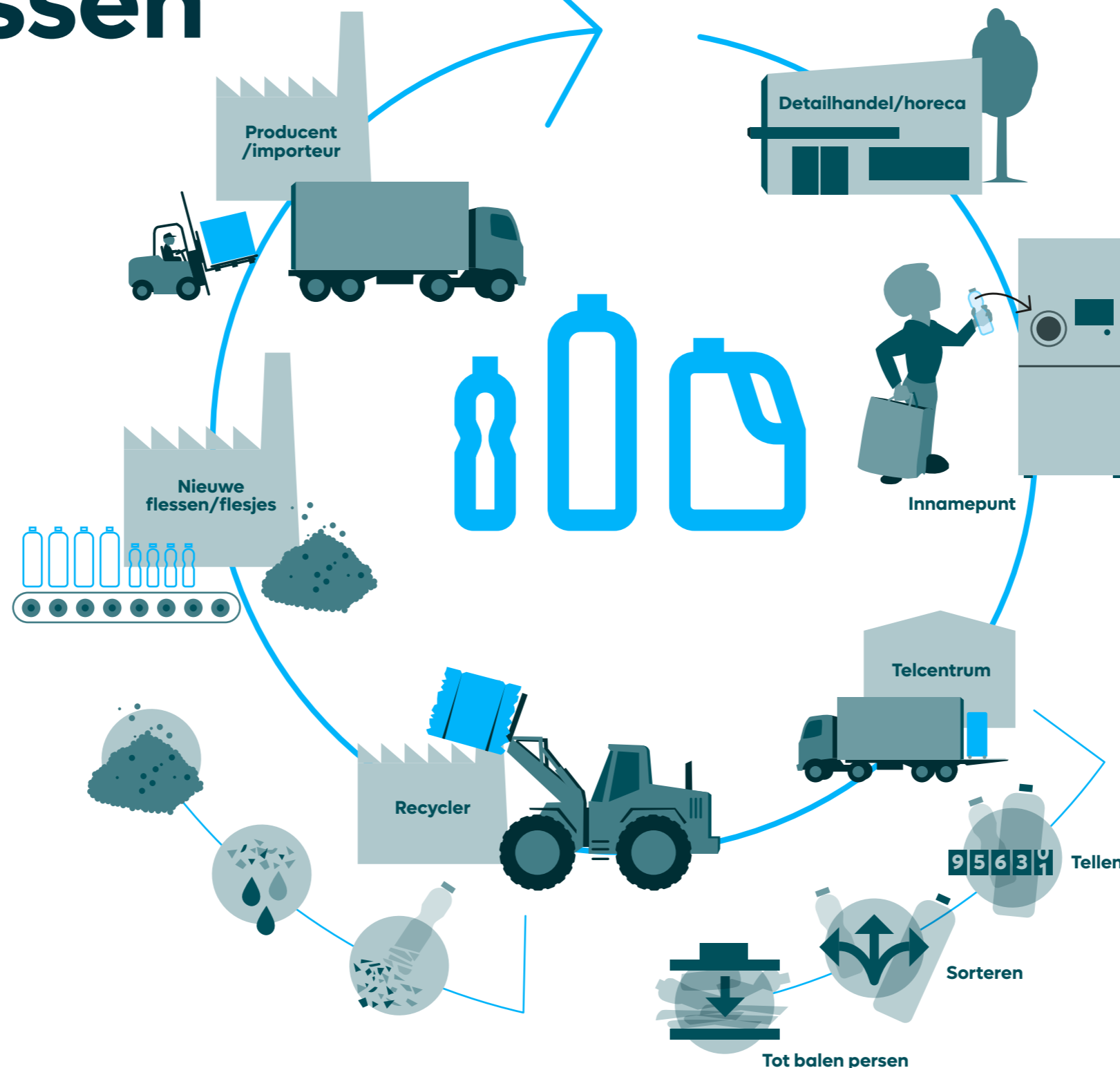
Inzameling Plastic drankflessen

Inzamelresultaten plastic drankflessen en -flesjes 2023 (percentage in kg)



* geschikt voor voedselverpakking, uit PMD

De wettelijke inzameldoelstelling gaat over alle plastic drankflessen, ook die zonder statiegeld. Flessen van sap en zuivel zijn bijvoorbeeld niet statiegeldplichtig (maar er zit wel steeds vaker statiegeld op deze flessen). Ook bijvoorbeeld de 2 liter plastic melkkan valt onder de wettelijke doelstelling. Daarnaast mag volgens de regelgeving maximaal 5% aan inzameling van kunststof drankflessen worden meegeteld die afkomstig zijn uit PMD inzameling. Op voorwaarde dat het recyclaat van vergelijkbare kwaliteit is als recyclaat afkomstig van gescheiden inzameling via statiegeld. Dat laatste was in 2023, gemaximeerd op 5 procentpunten het geval. Hierbij zijn in 2023 ook (een deel van) de via PMD ingezamelde HDPE-flessen meegeteld.



De wettelijke inzameldoelstelling gaat over alle plastic drankflessen, ook die zonder statiegeld. Flessen van sap en zuivel zijn bijvoorbeeld niet statiegeldplichtig (maar er zit wel steeds vaker statiegeld op deze flesjes). In 2023 zijn er aanzienlijk meer plastic drankflessen en -flesjes ingezameld dan in 2022 en steeg het inzamelresultaat van 68% naar 74%. Hiermee is de wettelijke doelstelling van 90% nog niet behaald. Van de 69% via statiegeld is 43 procentpunt grote statiegeldflessen en 26 procentpunt kleine statiegeldflessen. De 5% via PMD bestaat voor 20% uit statiegeldflessen en voor 80% uit bijvoorbeeld flessen van HDPE.

Daarom blijven we ook de komende jaren investeren in extra uitbetalende innamepunten en het optimaliseren van het statiegeldsysteem, zoals uitgewerkt in het plan van aanpak 'Verhoging inzameling plastic drankflessen'. Met een focus op de uitbreiding van uitbetalende innamepunten daar waar dagelijks veel mensen samenkomen, zoals onderwijsinstellingen, het OV, horeca, dagattracties, winkelcentra, festivals, strand en luchthavens. Hiermee krijgen consumenten in het hele land veel meer mogelijkheden statiegeldverpakkingen tegen uitbetaling van statiegeld in te leveren. Dit zal de inzamelcijfers flink verhogen.

Met nieuwe landelijke campagnes en promoties, bijvoorbeeld op evenementen als de Vierdaagse, Koningsdag, de Grand Prix van Zandvoort en festivals, blijven we de consument informeren en overtuigen van het nut van het inleveren van statiegeldverpakkingen.

Over statiegeld op plastic flessen



1 miljard kleine plastic flesjes



700 miljoen grote plastic flessen

5.000 innamepunten waar je statiegeld terugkrijgt.

- Onder andere bij:
- Supermarkten
 - NS-stations
 - Grote tankstations
 - Attractieparken
 - Scholen

23.000 vrijwillige innamepunten waar statiegeld naar goed doel gaat.

20 telcentra in Nederland



Onderzoek: Bekendheid statiegeldsysteem

92% is bekend met statiegeld op kleine flesjes

94% is bekend met statiegeld op blikjes

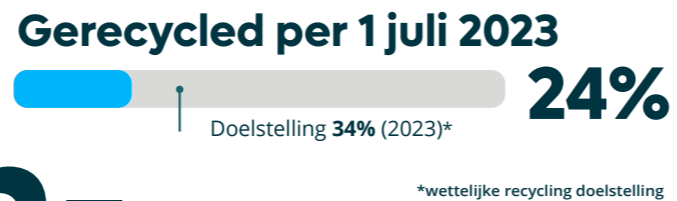
86% vindt het inleveren van statiegeldverpakkingen (zeer) belangrijk

(Bron: onderzoek door djv insights in opdracht van Statiegeld Nederland, N=2026).

Flessen van gerecycled plastic

Voor de productie van PET-flessen wordt steeds meer gerecycled PET gebruikt. In 2023 bestonden de PET-flessen en -flesjes op de Nederlandse markt voor gemiddeld 44% uit gerecycled PET. Vanaf 2025 geldt een Europese wettelijke verplichting toepassing van 25%, met 44% heeft Nederland deze doelstelling dus al ruimschoots behaald.

Recycling Dranken- kartons

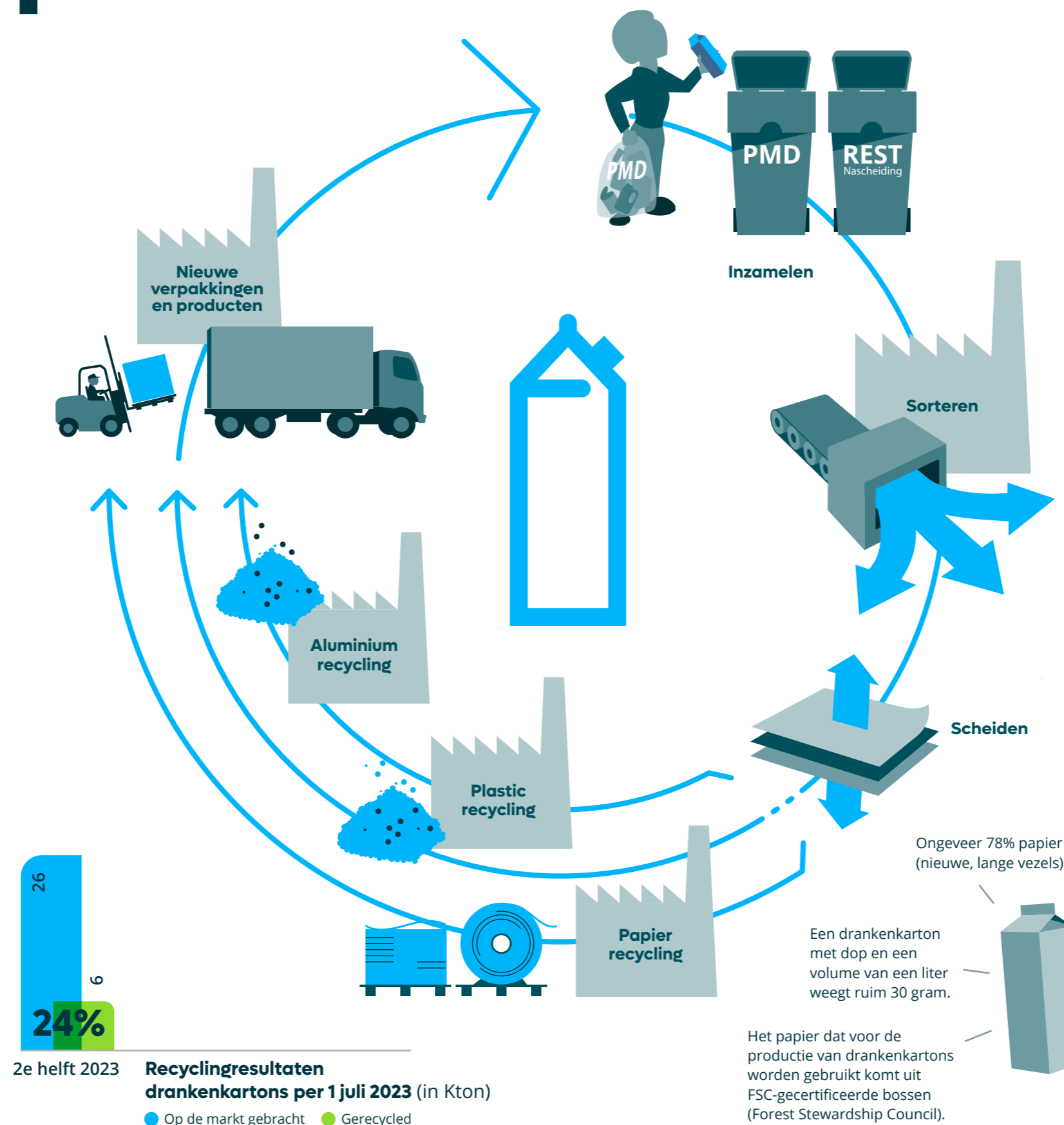


Drankenkartons worden in Nederland toegepast om met name vloeistoffen (zuivelproducten, sappen, soepen, sauzen en water) te verpakken. Typisch voor Nederland is dat ook dikke zuivelproducten in drankenkartons worden verpakt; door de grotere hoeveelheid restproduct kan dit problemen opleveren in de sortering en recycling.

In Nederland wordt jaarlijks ongeveer 55 kiloton aan drankenkartons op de markt gebracht. Het grootste deel wordt voor koelverse producten gebruikt (ongeveer 55%), voornamelijk dagverse zuivel. De overige 45% wordt voor lang houdbare producten gebruikt, zoals sappen. Deze zogenaamde aseptische verpakkingen (beschermend tegen ziektekiemen) geven producten een lange houdbaarheid, zonder dat het product gekoeld hoeft te worden.

Vanaf 1 juli 2023 kent Nederland als enige land in Europa ook een wettelijke recyclingdoelstelling voor drankenkartons. Deze is voor 2023 34% en loopt geleidelijk op naar 55% in 2030. Hoewel in 2023 veel drankenkartons met het PMD zijn ingezameld, is de recyclingdoelstelling met 24% niet behaald. De belangrijkste verklaring hiervoor ligt in de beperkt beschikbare recyclingcapaciteit voor de Nederlandse nagescheiden drankenkartons.

Op basis van de eerste maanden van 2024 is de verwachting dat het wettelijke recyclepercentage in 2024 zal worden gerealiseerd. Maar het blijft een kwetsbare keten, als bijvoorbeeld recyclingcapaciteit wegvalt, kan dit al nadelig uitvallen.



2e helft 2023 **Recyclingresultaten drankenkartons per 1 juli 2023 (in Kton)**

● Op de markt gebracht ● Gerecycled

De inzameling van drankenkartons in Nederland gebeurt voornamelijk via bronscheiding (in veel gemeenten via het PMD). Bij sorteerdors worden daarna de drankenkartons o.a. met speciale scanners gescheiden van de andere fracties. In gemeenten met nascheiding worden de drankenkartons tijdens het sorteerproces ook met behulp van deze scanners van het overige afval gescheiden. De gescheiden inzameling van drankenkartons werd in 2015 ingevoerd.

De recycling van drankenkartons lijkt op die van papier en karton, maar dit wordt uitgevoerd door papierfabrieken met speciale voorzieningen. Deze fabrieken staan niet in Nederland waardoor het Nederlandse materiaal elders in Europa wordt gerecycled.

Omdat het karton van drankenkartons aan twee kanten is voorzien van een laagje plastic en eventueel een laagje aluminium aan de binnenkant, is een extra stap in het recyclingproces nodig om het aluminium en het plastic van de vezels te scheiden. Uit dit proces komen drie materiaalstromen vrij:

- Papiervezels
- Plastic van de dop en de schouder
- PolyAl

De papiervezels worden in een zogenoemde speciale pulper losgeweekt en kunnen weer in nieuwe verpakkingen worden verwerkt zoals bijvoorbeeld tissuepapier, papieren tassen en kartonnen dozen en kokers maar ook worden de vezels gebruikt om (gips-) wandjes te maken.

Het plastic van de dop en schouder komt bij de PolyAl-verwerkers in een aparte fractie terecht en kan weer voor nieuwe producten en verpakkingen worden gebruikt. Inmiddels zijn er enkele PolyAl-verwerkers die gestart zijn met het scheiden van de LDPE en aluminium. Deze kunnen dan afzonderlijk weer verder verwerkt worden. Bij de andere PolyAl-recyclers komt PolyAl als combinatie vrij en die kan worden toegepast op dikwandige spuitgietmaterialen.

Op dit moment zijn drankenkartons volgens het KIDV redelijk recyclebaar. De grootste uitdaging zit in de recycling van het polyethyleen (plastic) en aluminium aandeel (gezamenlijk PolyAl genoemd). Verpact zet zich in om samen met ketenpartijen de inzameling, recycling en aanpassing van het ontwerp van drankenkartons verder te stimuleren.

Ongeveer 78% papier (nieuwe, lange vezels)

Een drankenkarton met dop en een volume van een liter weegt ruim 30 gram.

Het papier dat voor de productie van drankenkartons worden gebruikt komt uit FSC-gecertificeerde bossen (Forest Stewardship Council).

20% kunststoflaag (LDPE en/of HDPE) en dop en schouder (PP)

Eventueel 2% aluminium. Drankenkartons voor koelverse dranken hebben geen aluminium laag, maar wel een LDPE-laag.

Vanaf 2024: de krachten gebundeld in Verpact

Om in de toekomst efficiënt en effectief te kunnen werken aan de wettelijke doelen en aan de toenemende regelgeving te kunnen blijven voldoen, is in 2023 de integratie in gang gezet van Stichting Afvalfonds Verpakkingen en de uitvoeringsorganisaties Nedvang, Kennisinstituut Duurzaam Verpakken, Statiegeld Nederland en Nederland Schoon. Per 1 januari 2024 hebben zij de krachten gebundeld tot Verpact. Door de samenvoeging kunnen de verschillende organisaties nog beter van elkaars disciplines gebruikmaken en uitvoering geven aan de wettelijke producentenverantwoordelijkheid.

Dit is een uitgave van Verpact.

Meer informatie over Verpact kunt u vinden op de website: www.verpact.nl

Op deze website vindt u ook de uitgebreidere rapportage "Toelichting op het verslagleggingsformulier 2023".

info@verpact.nl
linkedin.com/company/verpact



Grondstof van morgen